

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ»**

Кафедра товарознавства продовольчих товарів

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З дисципліни «Теоретичні основи товарознавства»

**для студентів напрямку підготовки 6.051401
“Біотехнологія”**

ПОЛТАВА 2012

Автор: Бургу Ю.Г. к.с.-г.н., доцент кафедри товарознавства продовольчих товарів

Рецензенти:

С.Л. Войтенко, д.с.-г.н., професор, завідувач кафедри розведення та генетики сільськогосподарських тварин Полтавської державної аграрної академії

К.Ф. Почерняєв, старший науковий співробітник, к.б.н., провідний науковий співробітник лабораторії генетики Інституту Свинарства і АПВ НААН України

Програма **обговорена та схвалена** на засіданні кафедри товарознавства продовольчих товарів « 18 » січня 2012 р.

Протокол № 5

Зав. кафедри _____ проф. Бірта Г.О.

Узгоджено

Декан товарознавчо-комерційного факультету

«   » _____ 2012 р.

_____ проф. Тягунова Н.М.

Схвалено

Голова науково-методичної ради університету

«   » _____ 2012 р.

_____ проф. Рогоза М.Є.

ВСТУП

Програма курсу “Теоретичні основи товарознавства” призначена для підготовки фахівців з напрямку підготовки 6.051401 “Біотехнологія”.

У результаті вивчення дисципліни “Теоретичні основи товарознавства” студенти набувають не лише ґрунтовні знання, але й практичні навички. Вони повинні вміти:

- сформуванати правильне товарознавче мислення у прийнятті рішень щодо розвитку діяльності у даній сфері;
- виробити навички щодо процедур, прийомів та методів, які використовуються міжнародними, державними і приватними організаціями для забезпечення ефективного планування і проведення конкретних комерційних операцій за принципами ринкової економіки;
- засвоїти термінологію, головні поняття, які використовують у практиці при підготовці та здійсненні комерційних операцій.

Для досягнення зазначених вище цілей цикл аудиторних занять обов’язково повинен доповнюватися самостійною роботою студентів. Лише за такої цілеспрямованої, послідовної, системної праці можна сподіватися на успішне оволодіння курсом “Теоретичні основи товарознавства”.

Розподіл та послідовність розділів і тем курсу обґрунтовується програмою з курсу “Теоретичні основи товарознавства”.

Курс “Теоретичні основи товарознавства” пов’язаний з такими предметами як фізика та методи дослідження сировини і матеріалів, біохімія та фізіологія харчування, основи стандартизації, метрології і управління якістю, мікробіологія, санітарія та гігієна, сенсорний аналіз, методи дослідження якості товарів, дослідна робота. Освоївши курс, студент повинен чітко знати предмет, метод, історію товарознавства, мати уяву про суспільне і екологічне значення товару, раціональне харчування і використання непродовольчих товарів, знати принципи класифікації і кодування товарів, формування асортименту, оцінку якості і достовірності даних у цьому питанні, знати процеси, які відбуваються у товарах під час товаропросування, щоб врахувати їх у плануванні комерційних операцій і не допустити втрат якості і маси товару.

Матеріал програми має викладатися і засвоюватися студентами із врахуванням новітніх досягнень у галузях товарознавства, технології, екології, фізіології людини, економіки, маркетингу та інших наук.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета дисципліни – дати загальне уявлення про товарознавство як наукову дисципліну, розкрити основні проблеми, якими займається товарознавство.

Завдання дисципліни „Теоретичні основи товарознавства - знання предмету, методу, історії товарознавства, уявлення про суспільне і екологічне значення товару, раціональне харчування і використання непродовольчих товарів, знання принципів класифікації і кодування товарів, формування асортименту, оцінку якості і достовірності даних у цьому питанні; процесів, які відбуваються у товарах під час товаропросування, щоб врахувати їх у плануванні комерційних операцій і не допустити втрат якості і маси товару.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «Теоретичні основи товарознавства»

Змістовий модуль 1. Основи споживання товарів

Тема 1. Історія розвитку товарознавства

Етапи історичного розвитку товарознавства, предмет, зміст, кате-горії, задачі товарознавства, початок розвитку науки товарознавства, функції товарознавців в сучасних умовах, розвиток сучасного товарознавства, зв'язок товарознавства з іншими науками.

Тема 2. Теоретичні основи формування потреб і споживання товарів

Визначення поняття потреба, значення знань про потреби у здійсненні комерційних операцій. Класифікація потреб і сутність ієрархічної структури потреб. Властивості потреб, чинники формування потреб і передумови задоволення потреб. Поняття споживання, вивчення етапів споживання і технології споживачів за суттєвими ознаками, що визначають характер потреб. Поняття сегмент ринку, сегментація ринку і позиціонування товару на ринку.

Тема 3. Основи раціонального споживання продовольчих і непродовольчих товарів

Аналіз моделі ситуації споживання, яка розробляється з урахуванням характеристики груп споживачів, середовища, умов та способів споживання виробів.

Хімічний склад харчових продуктів, ознаки класифікації працездатного населення щодо споживання товарів. Раціональні норми споживання продовольчих і непродовольчих товарів з урахуванням нормативів і динаміки споживання.

Тема 4. Споживні властивості товарів

Класифікація натуральних властивостей, їх характеристика та зв'язок з поживними властивостями. Ознаки класифікації поживних властивостей. Номенклатура функціональних, ергономічних, естетичних, властивостей, надійності і безпеки товарів в споживанні.

Характеристика видів небезпек відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару, вплив діючих чинників

на небезпеку непродовольчих товарів, існуючі можливі джерела небезпеки та методи їх усунення.

Тема 5. Класифікація, кодування та асортимент товарів

Аналіз структури асортименту товарів відповідно до структури потреб, основні показники асортименту та їх вплив на властивості асортименту. Поняття виробничий та торговельний, простий та складний, груповий та розгорнутий, раціональний та оптимальний асортименти.

Основні поняття класифікації і кодування об'єктів. Сутність методів класифікації та кодування. Класифікатори товарів, їх зміст, мета використання. Суть і область використання штрихового кодування. Особливості економіко-статистичних класифікацій товарів і продукції

Змістовий модуль 2. Дослідження якості товарів

Тема 6. Основи дослідження якості товарів

Якість товару - головна споживна властивість споживної вартості. Поняття «показники якості», «рівень якості». Класифікація показників якості. Види різних факторів у сферах виробництва, обігу і споживання. Чинники, що визначають доброякісність і недоброякісність товарів, сорти або гатунки товарів.

Залежність між фізичними властивостями товарів та їх хімічним складом. Вивчення впливу води та мінеральних речовин на якість товарів. Основні методики визначення якості товарів за фізичними показниками, їх розподіл на класичні і сучасні. Методика визначення вологи, густини та сухих речовин.

Тема 7. Тара та пакувальні матеріали

Види тари та пакування, їхнє значення у формуванні товарних вантажів, елементи пакування товарів, пакувальні і перев'язувальні матеріали, переваги і недоліки жорсткої тари, переваги і недоліки напів-жорсткої тари, переваги і недоліки м'якої тари, вплив пакування на попит товару, економічний аналіз пакування, пакування як важливий носій інформації про товар, функції пакування

Тема 8. Основи збереження якості і кількості товарів

Зовнішні чинники, що впливають на процеси в товарах при товаропросуванні. Терміни і поняття: система і підсистема товаропросування, абсолютна і відносна вологість повітря, рівно вагова вологість товару, гігроскопічність, режим зберігання. Умови зберігання різних видів товару.

Чинники середовища, що впливають на зміни споживних властивостей товарів при товаропросуванні, особливості різних видів процесів, які протікають під час зберігання товарів. класифікація і види природних втрат та їх вплив на зміну якості продовольчих товарів. Біохімічні процеси характерні для окремих груп товарів.

Тема 9. Види і засоби інформації про товар

Класифікація товарної інформації, основні функції маркування. Коротка характеристика носіїв виробничого і торгового маркування. Класифікація інформаційних знаків і технічних документів. Характеристика рекламно-довідкової інформації. Зв'язок інформації з ефективністю споживання

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА

1. Жук Ю.Т., Жук В.А. і ін. Теоретичні основи товарознавства: Навч. посібник для студентів кооперативних вищих навчальних закладів. – К.: НМЦ “Укоопосвіта, 2008.- 336с.
2. Колесник А.А., Елизарова Л.Г. Теоретические основы товароведения продовольственных товаров. – М.: Экономика, 1990. – 296 с.
3. Алексеев Н.С., Ганцов Ш.К., Кутянин Т.И. Теоретические основы товароведения непродовольственных товаров. – М.: Экономика, 1998.-292 с.

ДОДАТКОВА

4. Физико-химические методы анализа (Барковский В.Ф. и др. – М.: Высшая школа, 1972. – 156 с.)
5. Утвержденные нормы естественной убыли продовольственных товаров в торговле: Приказ № 88 от 2 апреля 1987 г.
6. Исследование продовольственных товаров (Базарова В.И. и др. – М.: Экономика, 1986. – 310 с)
7. Товароведение продовольственных товаров: Лабораторный практикум, Мицик В.Е. и др. – К.: Вища школа, 1988 – 410 с.
8. Химический состав пищевых продуктов: В 2 книгах. – М.: Агропромиздат, 1987 г.
9. Парамонова Т.Н. Экспресс – методы оценки качества продовольственных товаров. – М.: Экономика, 1988. – 111 с.
10. ДСТУ 1.0. – 93. Державний стандарт України. Державна система стандартизації України. Основні положення.
11. Тюремнова Н.А. и др. Эстетика товаров народного потребления. Киев – Донецк: Вища школа, 1983.- 109 с.
12. Склянников В.П. Актуальные вопросы курса товароведения промышленных товаров. Лекция. – М.: Изд-во. – МКИ, 1982. – 65 с.
13. Тихонов Р.М. Конкурентоспособность промышленной продукции. – М.: Изд-во стандартов, 1985. – 176 с.

14. Круглова Н.К. Система качества продукции: Сп. пособие. – М.: Легропромиздат, 1992. – 119 с.
15. Склянников В.П., Машкова Е.Н. Моральное старание и социальная долговечность: Лекция. – М.: Изд-во МКИ, 1983. – 50 с.
16. Фрейгенбаум А.А. Контроль качества продукции. – М.: Экономика, 1986. – 109 с.